

Mūsu politikas centrā – cilvēks

Komentāri par konferenci Viļņā

Šā gada 28.–30. aprīlī Viļņā notika 5. Eiropas konference HIV un AIDS klīnisko un sociālo pētījumu jomā. Konferencē tika apspriests plašs gan zinātnisko, gan praktisko jautājumu loks. Kopumā konference bija interesanta un lietderīga, žēl tikai, ka daudzi referenti, kas runāja par profilakses veidiem un atkarīgo personu ārstēšanu, aplūkoja „kaitējuma mazināšanas” metodoloģiju kā vienīgo atbildi uz visiem jautājumiem. Viņu izpratnē, „kaitējuma mazināšana” bija mērķis, nevis instruments. Es šajā konferencē uzstājos ar diviem referātiem: viens bija veltīts brīvības atņemšanas alternatīvām, otrs aplūkoja ECAD, narkotiku un AIDS tēmu, un es tajā uzsvēru, ka jāizbeidz neproduktīvas diskusijas par politiku un jāpievēršas sekmīgu lomu modeļu un pieredzes apspriešanai, lai tik tiešām rastu risinājumu tām problēmām, kuras mūs visus

” ...ka jāizbeidz neproduktīvas diskusijas par politiku un jāpievēršas sekmīgu lomu modeļu un pieredzes apspriešanai, lai tik tiešām rastu risinājumu tām problēmām, kuras mūs visus satrauc.”

satrauc. Daudzās cilvēka darbības jomās tiek atbalstīta daudzveidība, bet tiklīdz pievēršamies narkopolitikai, visas diskusijas nezin kāpēc beidzas greizi: tu vai nu piekrti „kaitējuma mazināšanai” kā vienīgajam risinājumam, vai arī esi pret to. Ja esi pret to, tad tu esi ienaids. Tas nogurdina. No mums netiek prasīts mīlēt to, ko dara citi; pietiek pieņemt viņu darbību, ja tā vērsta uz nelegālo narkotiku ierobežošanu sabiedrībā. Mums ir jābūt iecietīgiem pret to, ka var pastāvēt atšķirīgas pieejas. Savā uzrunā es uzsvēru, ka ECAD pilsētas atbalsta ierobežojošo politiku kopā ar humānu, kompleksu pieeju. Mūsaprāt, tādējādi mēs varam vissekmīgāk novērst narkotiku nelikumīgu lietošanu, kā arī palīdzēt tiem, kas kļūvis atkarīgs, rast izeju no šīs situācijas.

Jorgerns Svidens, ECAD direktors

ECAD nodibina savu balvu

ECAD nodibina organizācijā ietilpstošajām pilsētām ikgadējo balvu par īpašu ieguldījumu narkotiku apkarošanas jomā. Izveidojot balvu, ECAD vēlas atbalstīt iesaistīšanos un izteikt atzinību par uzticību cīņā pret narkotikām un narkomāniju. ECAD balva tiks pasniegta ikdagējās pilsētu mēru konferences laikā. Vairāk par apbalvošanas kritērijiem lasiet ECAD vietnē www.ecad.net, “ECAD Award”.

Pilsētas apbalvošanai var nominēt ECAD pārstāvēniecībā Stokholmā līdz 2010. gada 31. martam. ECAD balva par 2010. gadu tiks pasniegta 17. mēru konferencē, kas notiks 2010. gadā Maltā.

★ JAUNI DALĪBNIKI

LAIPINI LŪDZAM,
MONTANA, BULGĀRIJA!

„Gēteborgas izvēle nav nejauša”

Pa ECAD 16. konferences pēdām

Uve Lundgrēns

Antonio Maria Kosta

5. un 6. februārī Gēteborgā notika Otrā pasaules mēru konference, kura vienlaikus bija arī ECAD mēru 16. konference. Žurnālists Pelle Vilsons Zviedrijas žurnālam „Narkotikafrågan” intervēja vienu no šā pasākuma organizatoriem – Uvi Lundgrēnu.

– Tā ir ANO Noziedzības un narkotiku apkarošanas pārvaldes direktora Antonio Maria Kostas iniciatīva – organizēt pasaules mēru konferenci Gēteborgā, – teica Uve Lundgrēns. – A.M.Kosta gribēja, lai konferences dalībnieki izsaka atbalstu ANO konvencijām par narkotikām.

Šīs konvencijas pastāvīgi kritizē narkotiku legalizācijas atbalstītāju kustība.

Uve Lundgrēns uzsvēra, ka Gēteborgas izvēle konferences rīkošanai nav nejauša. Pat starp Zviedrijas pilsētām Gēteborga izceļas ar savu stingro ierobežojošo antinarkotiku politiku, kas balstās uz ANO konvenciju ievērošanu. Šī politika ir skaidrāka nekā citām lielajām Zviedrijas pilsētām – Malmei un Stokholmai.

– Jautājums par to, vai atļaut šļircu apmaiņas darbību, mums nav bijis, – atzīmē Uve Lundgrēns. – Narkopolika ieņem svarīgu vietu visu politisko partiju darbības programmās, turklāt mums ir kopīgi uzskati par to, kā cīnīties pret narkotikām. Kā piemēru U.Lundgrēns minēja Gēteborgas izpildkomitejas priekšsēdētāju Anneli Hultenu. Ziņojumā presei, kas tika publicēts uzreiz pēc viņas stāšanās amatā 2009. gada sākumā, starp prioritārajiem darbības virzieniem jau pirmajās rindās bija norādīts „mēs cīnāmies par sabiedrību bez narkotikām”. Pat ekonomiskās krīzes laikā 1990. gados, kad liela daļa pašvaldību krasi samazināja savus ieguldījumus narkotiku un narkomānijas apkarošanā, Gēteborgā darbs turpinājās saskaņā ar apstiprināto grafiku un pat paplašinājās, jo tika atvērti daži atkarību ārstēšanas centri jauniešiem. Runājot par konferences dalībniekiem, Uve Lundgrēns īpaši izcēla Antonio Maria Kostu un viņa uzstāšanos nosauca par spidošu:

– A.M.Kosta izceļas ar savu pilsonisko vīrišķību. Viņš vienmēr diskutē ar narkoliberāļiem, pat viņu pašu konferencēs, kur viņam bieži vien nav atbalstītāju. Viņš nerimstoši strādā, lai stiprinātu starptautisko kontroli pār narkotikām. Savā uzrunā konferencē Kosta runāja par to, ko mērs var paveikt savā pilsētā, lai apkarotu narkotiku lietošanu, kā arī par to, cik svarīgs ir darbs pašvaldībās. Viņš uzsvēra arī to, ka starptautiskā kontrole pār narkotikām pilda savu funkciju, lai ko arī teiktu tās pretinieki. Salīdzinājumam viņš norādīja, kāda bija

situācija pirms 100 gadiem, kad opiju ražoja daudzkārt lielākā apjomā nekā tagad, bet iedzīvotāju bija daudzreiz mazāk.

Konferences noslēgumā tika pieņemta kopīga deklarācija konvenciju atbalstam, kas tika iesniegta ANO.

– Es arvien labāk saprotu starptautisko jautājumu svarīgumu mūsu pašvaldības darbā narkotiku apkarošanas jomā. Tas, kas notiek pasaulē starptautisko vienošanos jomā, atspoguļojas arī vietējos darba apstākļos, piemēram, likumdošanā, – uzsvēra Uve Lundgrēns.

Konferencē izskanējušie referāti lasāmi vietnē www.ecad.net "Conference papers".

Noguruši no narkotūristiem

Marsels Nevens, Vize

Mēru 16. konferencē Gēteborgā Vizes (Beļģija) mērs aicināja solidarizēties ar pierobežas pilsētām, kuras cieš no tā saukto kafijas veikalu pārceļšanas politikas tuvāk Beļģijas robežai, kuru īsteno Māstrihtas (Nīderlande) mērs Gerds Lērs. Un, lūk, ir pienācis paziņojums, ka Māstrihta ir uzklusējusi kritiku un kā pasākumu „narkotūristu” skaita samazināšanai piedāvā kafijas

veikalus pārvērst par „klubiem” ar biedru uzņemšanu. Lai nopirktu kanabisu, būs jāklūst par kluba biedru, un lai to izdarītu būs nepieciešamas vairākas dienas. Priekšlikumā ietverts arī aizliegums iegādāties par skaidru naudu, jo visus pirkumus, par kuriem norēķinās ar kredītkarti, var izsekot. Narkotikas daudzumu, ko varēs iegādāties katrs atsevišķs pircējs, arī ierosināts samazināt no pieciem līdz trim gramiem.

Mūsu politikas centrā – cilvēks

Turpinājums no 1.lpp.

ECAD, narkotikas un AIDS

„Narkotikas un AIDS ir cieši saistītas. Narkotiku un to izraisīto problēmu apkarošanas darbā mēs varam atzīt un mums ir jāatzīst fakts, ka politiķi izvēlas dažādas metodes. Kamēr viņu darbība notiek ANO konvenciju par narkotikām ietvaros, problēmas nerodas. Sekmīga politika rodas no vienota redzējuma un tiek veidota ar līdzsvarotu pieeju. Esmu pārliecināts, ka ierobežojošā politika ar humānu un kompleksu pieeju, ir labākais veids kā novērst narkotiku nelikumīgu lietošanu un inficēšanos ar HIV.

Ierobežojošā un humānā sabiedrībā no narkotikām atkarīgu cilvēku ir mazāk. Atkarīgajiem un HIV nesējiem tiek piedāvāta palīdzība, nevis sods. Ja jūs aplūkosiet karti, tad redzēsiet, ka valstīs ar liberāliem uzskatiem par narkotikām ir vairāk HIV inficēto. Tā sauktie „kaitējuma mazināšanas” pasākumi nekad nevar būt mērķis pats par sevi, tie var kalpot tikai kā instrumenti”.

Alternatīva brīvības atņemšanai

„Brīvības atņemšanu nevajag uzskatīt kā pašu par sevi saprotamu sodu par noziegumiem, kas saistīti ar narkotikām, jo šis soda veids no rehabilitācijas un reintegrācijas sabiedrībā viedokļa ir apliecinājis savu neproduktivitāti, kā arī ir dārgākais no visiem pastāvošajiem soda veidiem. Lielākā daļa ieslodzīto ir atkarīgi no narkotikām, un tagad jau daudzas alternatīvas pieejas ir apliecinājušas savu efektivitāti un rentabilitāti. Ja mēs patiesi vēlamies mainīt uzvedību un samazināt ar narkotikām saistīto noziegumu skaitu, uzlabot veselību un sociālo labklājību, vienlaikus samazinot sabiedrības izdevumus, nepieciešams izraudzīties veidus, kas nesīs labumu konkrētajai no narkotikām atkarīgajai personai un sabiedrībai kopumā.”

Jorgerns Svidens, ECAD direktors

Nīderlandes policija Zviedrijā ziņo par saviem panākumiem kanabisa apkarošanā

Zviedrijas narkopolicistu asociācijas konferencē Gēteborgā šā gada 24.–26. aprīlī Nīderlandes pārstāvji stāstīja par darbu, kas tiek veikts viņu valstī, apakrojot nelikumīgu kanabisa audzēšanu. Iespēja gūt milzīgu peļņu un salīdzinoši nelielais risks nokļūt aiz restēm kanabisa audzēšanu ir padarījis par „pievilcīgu” biznesa jomu Nīderlandes noziedzīgajām organizācijām. Ar šo nelikumīgo darbību, kurai Nīderlandes policija tagad pievērš arvien lielāku uzmanību, ir saistītas slepkavības, šantāža, korupcija un nelikumīgi iegūtas naudas legalizācija. Narkopolicistu pūliņi tiek koordinēti saskaņā ar kanabisa nelikumīgas kultivēšanas apkarošanas programmu 2008.–2011. gadam.

Mini helikopteri atrod „zāli” pēc smaržas

Nīderlandes policija ir apmierināta ar sekmīgo jaunā automātiskā, ar videokamerām un smaržas detektoru aprīkotā mini helikoptera izmēģināšanu. Jau pirmā lidojuma laikā izdevās atrast angāru kanabisa žāvēšanai un ierīces auga sagriešanai. Mini helikopters ir aprīkots ar aparāturu, kura ņem gaisa paraugus no ventilācijas šahtām un dūmvadiem, un tas var atrasties gaisā līdz astoņām stundām. Speciāls detektors identificē kanabisa smaržas pēdas. Nīderlandes policijas projektētais un uzbūvētais mini helikopters kļūs par instrumentu kanabisa nelikumīgas audzēšanas apkarošanai – industrijai, kuras gada apgrozījums ir aptuveni 2 miljardi eiro un kuras produkcija 80 procentu apjomā tiek eksportēta.

Helikoptera izmantošana nepārkāpj Nīderlandes likumus, uzsver policija, jo paraugi tiek ņemti, neieklūstot ēku iekšpusē.

/Nīderlandes Radio

Pārpildīti cietumi ir HIV bumba ar laika degli

ANO Noziedzības un narkotiku apkarošanas pārvaldes direktors Antonio Maria Kosta aicina uzlabot darbu ar ieslodzītajiem, pārskatīt sodus un samazināt to personu skaitu, kurām tiek atņemta brīvība.

- Pārpildītajos cietumos visā pasaulē ir izplatīts HIV. Tāpēc pieaug plašu iedzīvotāju grupu inficēšanās risks pēc iznākšanas brīvībā, – teica ANO NNAP direktors.

- HIV izplatīšanās ieslodzīto vidū ir bumba iedzīvotāju veselībai tā vīrusa dēļ, kuru bijušie ieslodzītie nes sev līdzi sabiedrībā. Tā ir bumba arī sabiedrības drošībai, jo cietums ir noziedzības „universitāte”, kur noziedznieki attīsta savus tikla sakarus.

Kosta ir satraukts par to cietumu skaitu, kuru neapmierinošais stāvoklis, nav vārdiem aprakstāms.

- Es biju Haiti, un apstākļi tur ir tuvi humānai katastrofai. Vienā cietumā, kas paredzēts 420 vietām, bija 4000 ieslodzīto.

ANO aicina valstis ievērot cietumu stāvoklim un ieslodzīto turēšanas apstākļiem izstrādātos standartus. Kosta aicina valdības censties rast alternatīvus sodus dažiem noziegumu veidiem, lai mazinātu brīvības atņemšanas vietu pārpildītības problēmu.

Narkotikas cietumos

Tajā pašā Zviedrijas narkopolicistu asociācijas konferencē tika izvirzīts jautājums par narkotikām cietumos. Zviedrijā pieņemts tā sauktais „nulles” redzējums, proti, tiek izvirzīts mērķis pilnīgi izskaust narkotikas no sodu izpildes iestādēm. Kā sekmīgs piemērs cīņā pret narkotiku nodošanu no ārpuses tika minēta Jevles cietuma pieredze. Narkotiku atklāšanā apmācīta suņa klātbūtne tikšanās telpā par 70 % samazināja ieslodzīto apmeklējumu skaitu.

Šā darba panākumus apliecina arī narkotiku pozitīvo analīžu skaita samazināšanās 100 000 urīna analīžu paraugos, kurus ieslodzītajiem regulāri jānodod.

60 % ieslodzīto Zviedrijā ir narkomāni vai alkoholiķi. Sodu izpildes sistēmā katru gadu nonāk 10 000 no narkotikām smagi atkarīgu prersonu. Izmeklēšanas cietumi ir lielākie detoksikācijas centri. Tieši šeit notiek lielākā daļa pasākumu, lai motivētu cilvēkus rehabilitācijai no narkotiku atkarības.

Vecāku nopelns – pusaudži dzer mazāk

Zviedrijas pieredze: Neraugoties uz alkohola reaktīvas apjoma un alkoholisko dzērienu nelikumīgas ieviešanas pieaugumu Zviedrijā, pēdējo 7 gadu laikā pusaudži mazāk lieto alkoholiskos dzērienus. Skaidrojumu Zviedrijas eksperti saskata vecāku uzskatu maiņā un pusaudžu vidē modē nākušajā atturībā.

Pirms septiņiem gadiem vecākiem parasta lieta bija cienāt savus bērnus ar alkoholu mājās. Tagad to dara tikai daži procenti. Toreiz ceturtā daļa vecāku pirka vīnu savām meitām, kuras mācījās 9. klasē. Tagad to dara tikai desmitā daļa vecāku. Mainījusies vecāku nostādne ir aktīvas pusaudžu vecāku izglītojošās kampaņas rezultāts.

Šveice: Pusaudži, kuriem ir labas attiecības ar vecākiem, sāk dzert vēlāk, un tas mazina ar alkoholu saistīto problēmu attīstību nākotnē, liecina Šveices pētījums.

Pētījuma rezultāti publicēti žurnāla Journal of Studies on Alcohol and Drugs šā gada maija numurā. Pētījumā divu gadu laikā tika veikti trīs mērījumi 364 pusaudžiem. Tika konstatēts, ka pusaudži, kas alkoholu izmēģinājuši agrākā vecumā pirmā mērījuma laikā, otrā mērījuma laikā jau dzēra vairāk, un trešā mērījuma laikā jau uzrādīja augstu ar alkoholu saistīto problēmu līmeni. Šveices ar alkoholu un narkotikām saistīto problēmu profilakses institūta pētnieki secināja, ka vēlākas pirmā alkohola lietošanas reizes profilaktiskais efekts acīmredzot ir saistīts ar labām attiecībām starp bērnu un vecākiem. Par „labām” attiecībām pusaudži uzskata tādas, kurās viņi var apspriest ar vecākiem savas problēmas, un kur vecāki var demonstrēt savas jūtas.

/Drugnews

Pat ja tikai ar vienu ausi...

Par profilakses kampaņu lietderību

SAMHSA – Nacionālais narkotiku lietošanas un veselības institūts ziņo, ka vairākums jauniešu ASV ir saskārušies ar kādu profilakses veidu plašsaziņas līdzekļos, mācību stundās, kas veltītas alkoholam un narkotikām, kā arī apspriežot smēķēšanas, alkohola vai narkotiku lietošanas riskus ar vecākiem.

Izplatītākais veids kā iegūt profilaktiska satura informāciju ir plašsaziņas līdzekļi – radio, TV, plakāti sabiedriskās vietās. Jaunieši, kuri bija ieguvuši jebkāda veida profilaktisku informāciju, atzina, ka pēdējā mēneša laikā mazāk lieto tabaku, alkoholu vai narkotikas nekā tie, kas nebija saskārušies ar profilaktisku informāciju.

<http://oas.samhsa.gov/2k9/prevention/prevention.cfm>

Šveice: kokaīns kļūst lētāks

Narkotiku melnajā tirgū Zviedrijā līdztekus tradicionālajam amfetamīnam, heroīnam un kanabisam arvien biežāk parādās kokaīns. Cenas uz šo narkotiku ir ievērojami kritušas – cena par vienu gramu ir noslidējusi līdz 500 kronām (aptuveni 45 eiro), tāpēc tas ir kļuvis pieejamāks, tajā skaitā jaunatnei. Eksperti norāda, ka Zviedrijai ir „paveicies”, jo kokaīns visus šos gadus ir ieņēmis visai pieticīgu vietu. Šī narkotika ārkārtīgi ātri izraisa atkarību. Vienreizējs eksperiments var radīt ilgstošu atkarību. Kokaīns ir bīstams arī tāpēc, ka to parasti uztver kā „ballīšu” narkotiku un reti saista kopā ar nelikumīgu pārmērīgu lietošanu un atkarību.

Kazahstāna piesaka karu narkotikām

Puse Afganistānā ražotā heroīna un hašiša kontrabandas ceļā tiek vesta caur Kazahstānu pa tā saukto „Ziemeļu ceļu”. Nav brīnums, ka daudz narkotiku paliek valstī. Kazahstāna mēģina apturēt narkotiku nelikumīgās lietošanas izplatību, testējot skolēnus un darbiniekus.

2007.–2008. gadā Astanas policija veica „brīvprātīgu” narkotiku testu 15 000 skolēnu un studentu. Trim procentiem testu bija pozitīvs rezultāts. Reaģējot uz narkotiku nelikumīgās lietošanas izplatību, valdība plāno ieviest skolēnu un darbinieku obligātu testēšanu. Pašlaik valsts narkoloģiskajos dispenseros ir reģistrēti 54 669 cilvēki vecumā no 14 līdz 30 gadiem, no tiem 62 procenti lieto heroīnu un opiju. Varasinstādes saprot, ka šie skaitļi neatspoguļo reālo situāciju.

*Pēdējā pusgadsimta laikā Eiropas sabiedrība eksperimentēja un novērtēja gan ierobežojošas, gan liberālas attieksmes pret nelikumīgām narkotikām un narkomāniju rezultātus. Mūsu pārdomās par to mēs nonākam pie narkotiku lietošanas noraidījuma. Mūsu **dzīvojamo rajonu labkājībai.***

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions. **Has your city joined ECAD?**

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia
www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia
Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria
www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey
www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr